49. MEKTUP

٤٩ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْاَرْبَعُونَ: اِلَى جَنَابِ حَضْرَةِ الْمِيرْ مُحَمَّدِ نُعْمَانَ فِي بَيَانِ اَنَّ الْعِلْمَ الْحُضُورِيَّ لِلْعَارِفِ بِنَفْسِهِ يَتَعَلَّقُ بِهِ تَعَالَى ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى يَنْبَغِي اَنْ يُعْلَمَ اَنَّ الْعِلْمَ الْحُصُولِيَّ هُوَ بِالنِّسْبَةِ اِلَى الْآفَاقِ وَالْعِلْمَ الْحُضُورِيَّ بِالنِّسْبَةِ اِلَى الْاَنْفُسِ فَاِذَا ظَهَرَتْ مُعَامَلَةُ اَقْرَبِيَّتِهِ تَعَالَى لِعَارِفٍ تَامِّ الْمَعْرِفَةِ وَحَصَلَتْ وَكَانَ الْعَارِفُ مُتَحَلِّيًا بِهٰذَا الْمَقَامِ الْعَالِي يَكُونُ حُكْمُ تِلْكَ الْاَنْفُسِ فِي حَقِّهِ حُكْمَ الْآفَاقِ وَيَتَبَدَّلُ الْعِلْمُ الْحُضُورِيُّ الْمُتَعَلِّقُ بِهَا عِلْمًا حُصُولِيًّا وَفِي هٰذَا الْوَقْتِ يَعْرِضُ لِاَقْرَبِيَّتِهِ تَعَالَى حُكْمُ الْاَنْفُسِ وَالْعِلْمُ الْحُضُورِيُّ الَّذِي كَانَ اَوَّلاً مُتَعَلِّقًا بِالْاَنْفُسِ يَكُونُ حِينَئِذٍ مُتَعَلِّقًا بِتِلْكَ الْاَقْرَبِيَّةِ لاَ بِمَعْنَى اَنَّهُ يَجِدُ نَفْسَهُ عَيْنَ الْوَاجِبِ تَعَالَى وَيَظُنُّ اَنَّ الْعِلْمَ الْمُتَعَلِّقَ بِنَفْسِهِ مُتَعَلِّقٌ بِعَيْنِهِ بِالْوَاجِبِ سُبْحَانَهُ فَاِنَّ هٰذَا هُوَ بِعَيْنِهِ مُعَامَلَةُ التَّوْحِيدِ وَمُتَعَلِّقٌ بِمَقَامَاتِ الْقُرْبِ وَنِهَايَةُ الْقُرْبِ هِيَ الْاِتِّحَادُ وَالْاَقْرَبِيَّةُ غَيْرُ ذٰلِكَ وَمُعَامَلَتُهُ شَيْءٌ آخَرُ يَنْبَغِي مُجَاوَزَةُ الْاِتِّحَادِ وَالْاِعْتِرَافُ بِالْاِثْنَيْنِيَّةِ حَتَّى يَتَصَوَّرَ الْاَقْرَبِيَّةُ وَلاَ يَقَعَنَّ الْقَاصِرُ مِنْ لَفْظِ الْاِثْنَيْنِيَّةِ فِي التَّوَهُّمِ وَلاَ يَزْعَمَنَّ اَنَّ الْاِتِّحَادَ فَوْقَ الْاِثْنَيْنِيَّةِ فَاِنَّ الْاِثْنَيْنِيَّةَ الَّتِي هِيَ دُونَ الْاِتِّحَادِ مَقَامُ «اَلْعَوَامُّ كَالْاَنْعَامِ» وَهٰذِهِ الْاِثْنَيْنِيَّةُ الَّتِي لَهَا اُلُوفُ مَزِيَّةٍ عَلَى الْاِتِّحَادِ مَقَامُ الْاَنْبِيَاءِ الْكِرَامِ عَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ كَمَا اَنَّ الصَّحْوَ الَّذِي دُونَ السُّكْرِ هُوَ حَالُ الْعَوَامِّ وَالصَّحْوُ الَّذِي بَعْدَ السُّكْرِ مَقَامُ الْخَوَاصِّ بَلْ اَخَصِّ الْخَوَاصِّ وَكَمَا اَنَّ الْاِسْلاَمَ الَّذِي قَبْلَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ اِسْلاَمُ عَوَامِّ اَهْلِ الْاِسْلاَمِ وَالْاِسْلاَمُ الَّذِي بَعْدَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ اِسْلاَمُ اَخَصِّ الْخَوَاصِّ وَالْعَجَبُ اَنَّ الْعَارِفَ وَاِنْ لَمْ يَرَ نَفْسَهُ وَاجِبًا تَعَالَى وَلٰكِنَّ الْعِلْمَ الْحُضُورِيَّ الْمُتَعَلِّقَ بِنَفْسِ الْعَارِفِ يَتَعَلَّقُ بِالْوَاجِبِ وَيَكُونُ عِلْمُهُ بِنَفْسِهِ الَّذِي هُوَ حُضُورِيٌّ حُصُولِيًّا ﴿ع﴾ **وَكَمْ فِي الْعِشْقِ مِنْ عَجَبٍ عَجِيبٍ*** وَالْعَقْلُ الْمُعْتَقِلُ لاَ يَهْتَدِي اِلَى هٰذِهِ الدَّقِيقَةِ بَلْ يَجْعَلُهَا رَاجِعَةً اِلَى جَمْعِ الضِّدَّيْنِ قَالَ وَاحِدٌ مِنَ الْعَارِفِينَ «عَرَفْتُ رَبِّي بِجَمْعِ الْاَضْدَادِ» ﴿رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى.

TÜRKÇE ANLAMI

- **Mîr Muhammed Nu'mân Hazretleri'ne yazılmıştır.**
- **Ârifin kendisiyle ilgili huzûrî bilgisinin Hak Sübhânehû ile ilgili olduğu .**

Hamd, âlemlerin Rabbi olan AllahTeâlâ içindir. Selâm olsun O'nun seçtiği kullara...

Husûlî ilim âfâk ile ilgilidir. Huzûrî ilim ise enfüsle ilgilidir. Allah Sübhânehû'nun akrabiyyet (çok yakın olma) muamelesi, marifeti tam olan bir arif için zâhir olup gerçekleşirse, arîf de bu yüksek makamla süslenirse, kendisi hakkındaki bu enfüs hükmü, âfâk hükmüne dönüşür... Onunla ilgili olan huzûrî bilgi de husûlî bilgi olarak değişir. Bu durumda Allah Teâlâ'nın akrabiyyetine, enfüs hükmü arız olur. Daha önce enfüsle ilgili olan huzûrî bilgi artık bu akrabiyyetle ilgili olmaya başlar.

Ancak bu, "Ârif kendisini, Vâcib Teâlâ'nın aynı bulur... Kendisiyle ilgili olan ilmin aynıyla Vâcib Teâlâ ile ilgili olduğunu zanne-der" anlamında değildir. Çünkü böyle bir şey tamamıyla tevhid muâmelesidir ve kurb (yakınlık) makamlarıyla ilgilidir. Kurbun sonu ise ittihâddır. Akrabiyyet bunun dışında bir şeydir... Muâmelesi de farklıdır.

Akrabiyyetin gerçekleşmesi için, ittihâdı geçmek ve ikiliği kabul etmek gerekir. Dar görüşlüler "İkilik" lafzından hareketle hemen bir vehme kapılarak ittihâdın ikiliğin üstünde olduğunu sanmasın. Çünkü ittihâdsız ikilik, hayvanlar gibi olan avamın makamı-dır. Binlerce meziyetiyle ittihâddan üstün olan ikilik ise Enbiyâ-i Kirâm'ın makamıdır.

Nitekim sekirsiz sahv da avâma has bir hal iken, sekirden sonra yaşanan sahv seçkin kulların, hatta seçkinler seçkininin makamıdır. Aynı şekilde, tarîkat küfründen önceki İslam, Müslümanların avamının İslâm'ı iken, tarîkat küfründen sonraki İslâm seçkin kulların İslâm'ıdır.

Tuhaftır ki, ârif her ne kadar kendisini Vâcib Teâlâ olarak görmese de, kendisiyle ilgili olan huzûrî bilgi Vâcib Teâlâ ile de ilgilidir. Kendiyle ilgili olan huzûrî bilgisi ise husûlîye dönüşür.

"Aşkta hayret verici nice şeyler vardır."

Bu inceliklere aklın boyu yetişmez. Bilakis, akıl bunu zıtların bir araya gelmesi olarak anlar. Âriflerden biri, "Rabbimi zıtların bir araya gelmesinde buldum." demiştir.

"Rabbimiz, bize katından bir rahmet ver ve bize şu işimizden bir çıkış yolu hazırla!"[32] Selâm hidâyete tâbi olanlara olsun.

KELİME ANLAMI

49. ≺ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْاَرْبَعُونَ Kırk dokuzuncu mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **اِلَى جَنَابِ حَضْرَةِ الْمِيرْ مُحَمَّدِ نُعْمَانَ Mir Muhammed Numan hazretlerine** *(Ne hakkındadır?)* **فِى بَيَانِ Şunun beyanı hakkındadır ki, اَنَّ الْعِلْمَ الْحُضُورِىَّ لِلْعَارِفِ بِنَفْسِهِ Arifin kendisiyle alakalı huzuri ilmi يَتَعَلَّقُ بِهِ تَعَالَى Allah Teâlâ'yla alakalıdır ≻**

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd Allah'a وَسَلَامٌ Selam ise عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Seçtiği kullarına olsun يَنْبَغِى اَنْ يُعْلَمَ Bilinmesi gerekir ki: اَنَّ الْعِلْمَ الْحُصُولِىَّ Husuli ilim هُوَ بِالنِّسْبَةِ اِلَى الْآفَاقِ Afaka nispetledir وَالْعِلْمَ الْحُضُورِىَّ Huzuri ilim ise بِالنِّسْبَةِ اِلَى الْاَنْفُسِ Enfuse nispetledir فَاِذَا ظَهَرَتْ İşte zuhur edince *(Ne?)* مُعَامَلَةُ اَقْرَبِيَّتِهِ تَعَالَى Allah'ın akrabiyet (çok yakın olma) muamelesi *(Kime zuhur edince?)* لِعَارِفٍ تَامِّ الْمَعْرِفَةِ Marifeti tam olan arife وَحَصَلَتْ Ve bu muamele meydana gelince وَكَانَ الْعَارِفُ Ve arif olunca *(Ne olunca?)* مُتَحَلِّيًا بِهٰذَا الْمَقَامِ الْعَالِى Bu yüce makamla süslenen يَكُونُ حُكْمُ تِلْكَ الْاَنْفُسِ فِى حَقِّهِ (O zaman) arif hakkında bu enfüsün hükmü olur *(Ne olur?)* حُكْمَ الْآفَاقِ Afak hükmü وَيَتَبَدَّلُ الْعِلْمُ الْحُضُورِىُّ Ve huzuri ilim dönüşür *(Öyle ilim ki,)* اَلْمُتَعَلِّقُ بِهَا Enfüsle alakalı *(Neye dönüşür?)* عِلْمًا حُصُولِيًّا Husuli ilme وَفِى هٰذَا الْوَقْتِ يَعْرِضُ Ve bu vakitte arız olur *(Neye?)* لِاَقْرَبِيَّتِهِ تَعَالَى Allah'ın akrabiyetine *(Ne arız olur?)* حُكْمُ الْاَنْفُسِ Enfüs hükmü وَالْعِلْمُ الْحُضُورِىُّ Ve ilmi huzuri اَلَّذِى كَانَ اَوَّلاً مُتَعَلِّقًا بِالْاَنْفُسِ Ki, o önceden enfüsle alakalıydı يَكُونُ حِينَئِذٍ Şimdi o ilim olur *(Ne olur?)* مُتَعَلِّقًا بِتِلْكَ الْاَقْرَبِيَّةِ Bu akrabiyetle alakalı لَا بِمَعْنَى Ama şu anlamla değil

[32] Kehf, 10.

وَيَظُنُّ اَنَّ الْعِلْمَ اَنَّهُ يَجِدُ نَفْسَهُ عَيْنَ الْوَاجِبِ تَعَالَى Arif kendisini Allah'ın aynı olarak bulur مُتَعَلِّقٌ بِعَيْنِهِ بِالْوَاجِبِ سُبْحَانَهُ (*Ne?*) Ve kendisiyle alakalı ilmi sanar الْمُتَعَلِّقَ بِنَفْسِهِ Vacib Subhânehu'nun zatıyla alakalı (*Niçin bu anlamda değildir?*) فَاِنَّ هٰذَا هُوَ بِعَيْنِهِ مُعَامَلَةُ التَّوْحِيدِ Çünkü bu bizatihi tevhid muamelesidir وَمُتَعَلِّقٌ بِمَقَامَاتِ الْقُرْبِ Ve kurb makamlarıyla alakalıdır وَنِهَايَةُ الْقُرْبِ هِىَ الْاِتِّحَادُ Kurb'un sonu da ittihattır وَالْاَقْرَبِيَّةُ غَيْرُ ذٰلِكَ Akrabiyet ise bundan farklı وَمُعَامَلَتُهُ شَيْئٌ آخَرُ Ve muamelesi başka bir şeydir يَنْبَغِى Gerekir (*Ne?*) مُجَاوَزَةُ الْاِتِّحَادِ İttihadı aşmak وَالْاِعْتِرَافُ بِالْاِثْنِينِيَّةِ İkiliği itiraf etmek (*Niçin?*) حَتّٰى يَتَصَوَّرَ الْاَقْرَبِيَّةَ Ta ki akrabiyet düşünülebilsin وَلَا يَقَعَنَّ الْقَاصِرُ Nakıs olan kişi düşmesin مِنْ لَفْظِ الْاِثْنِينِيَّةِ İkilik lafzından dolayı (*Neye düşmesin?*) فِى التَّوَهُّمِ Vehme وَلَا يَزْعَمَنَّ اَنَّ الْاِتِّحَادَ فَوْقَ الْاِثْنِينِيَّةِ Ve ittihadın ikiliğin üstünde olduğunu sanmasınlar (*Niçin?*) فَاِنَّ الْاِثْنِينِيَّةَ الَّتِى هِىَ دُونَ الْاِتِّحَادِ Çünkü ittihadın altında olan ikilik مَقَامُ الْعَوَامِّ كَالْاَنْعَامِ Hayvanlar gibi olan avamın makamıdır وَهٰذِهِ الْاِثْنِينِيَّةُ Bu ikilik ise الَّتِى لَهَا اُلُوفُ مَزِيَّةٍ عَلَى الْاِتِّحَادِ Ki, onun ittihada binlerce üstünlüğü vardır مَقَامُ الْاَنْبِيَاءِ الْكِرَامِ Kıymetli peygamberlerin makamıdır عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Onlara salat-u selam olsun كَمَا اَنَّ الصَّحْوَ الَّذِى دُونَ السُّكْرِ Nitekim sekirden önceki sahv hali هُوَ حَالُ الْعَوَامِّ Avamın halidir وَالصَّحْوُ الَّذِى بَعْدَ السُّكْرِ Sekirden sonraki sahv hali ise مَقَامُ الْخَوَاصِّ Has kulların makamıdır بَلْ اَخَصِّ الْخَوَاصِّ Bilakis en has kulların makamıdır وَكَمَا اَنَّ الْاِسْلَامَ الَّذِى قَبْلَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Nitekim tarikattaki küfürden önceki İslam da اِسْلَامُ عَوَامِّ اَهْلِ الْاِسْلَامِ Avam Müslümanların İslam'ıdır وَالْاِسْلَامُ الَّذِى بَعْدَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikattaki küfürden sonraki İslam ise اِسْلَامُ اَخَصِّ الْخَوَاصِّ En seçkin kulların İslam'ıdır وَالْعَجَبُ Ne acayiptir ki, اَنَّ الْعَارِفَ Arif وَاِنْ لَمْ يَرَ نَفْسَهُ وَاجِبًا تَعَالَى Kendisini Vacib Teâlâ olarak görmese de وَلٰكِنَّ الْعِلْمَ الْحُضُورِىَّ Ama huzuri ilim (*Öyle ilim ki,*) الْمُتَعَلِّقَ بِنَفْسِ الْعَارِفِ Arifin kendisiyle alakalı olan (*O ilim nedir?*) يَتَعَلَّقُ بِالْوَاجِبِ Allah'a taallük eder وَيَكُونُ عِلْمُهُ بِنَفْسِهِ Ve arifin kendini bilmesi olur الَّذِى هُوَ حُضُورِىٌّ Ki, o bilgi

huzuridir *(Ne olur?)* حُصُولِيًّا Husuli ﴿ع﴾ Mısra: وَكَمْ فِى الْعِشْقِ Aşkta nice مِنْ عَجَبٍ عَجِيبٍ Hayret veren şeyler vardır وَالْعَقْلُ الْمُعْتَقِلُ لاَ يَهْتَدِى Prangalı akıl ulaşamaz *(Neye?)* اِلَى هٰذِهِ الدَّقِيقَةِ Bu inceliğe بَلْ يَجْعَلُهَا رَاجِعَةً Bilakis akıl bunu yönelik kılar *(Neye?)* اِلَى جَمْعِ الضِّدَّيْنِ İki zıttı birleştirmeye قَالَ وَاحِدٌ مِنَ الْعَارِفِينَ Ariflerden biri dedi ki: عَرَفْتُ رَبِّى Rabbimi bildim *(Nasıl?)* بِجَمْعِ الْاَضْدَادِ Zıtları birleştirmekle رَبَّنَا Ey Rabbimiz! آتِنَا Bize ver *(Nereden?)* مِنْ لَدُنْكَ Tarafından *(Ne?)* رَحْمَةً Bir rahmet وَهَيِّئْ لَنَا Ve bize hazırla *(Ne?)* مِنْ اَمْرِنَا Şu işimizden رَشَدًا Bir çıkış yolu وَالسَّلاَمُ Selam olsun *(Kime?)* عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hidayete tabi olana...